

Summary

PREVENTION OF IATROGENIC FACIAL NERVE INJURY DURING FACELIFT

Slyusarev V. Yu. Slyusarev N. V.

Key words: stressed paramedical SMAS lifting, damage to the branches of the facial nerve.

Iatrogenic damage to the sensory nerves and motor branches of the facial nerve is much more likely to occur when performing multi-level suspenders with extensive dissection fields. This is one of the examples when struggling for the best and most stable results, the facelift turns out to produce such unpleasant consequences. The purpose of the study was to register and compare the frequency of intraoperative injury of facial nerve branches in patients undergoing the classic SMAS facelift or paramedical SMAS lifting. The study involved 160 women aged 40 - 75 years who have had a facelift. We have proposed a new method of performing face lift. The fundamental difference is that the formation of dissecting pocket under the structure of SMAS is performed much more medially than in the accepted classical techniques. On the basis of the conducted study, it becomes evident that the technique of paramedial SMAS lifting, along with obtaining a pronounced and stable aesthetic result, significantly reduces the risk of damage to the facial nerve branches.

УДК:616.314-002-07-08

Турянська Н.І.

**ПОШИРЕНІСТЬ ЗАХВОРЮВАНЬ ТВЕРДИХ ТКАНИН ЗУБІВ
У ОСІБ МОЛОДОГО ВІКУ**

Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, м. Київ

Студентство, через низку обставин, характеризується збільшенням загальної захворюваності, у тому числі і стоматологічної. Поширеність карієсу у дорослого населення в світі досягає 98 %, при цьому в осіб молодого віку цей показник складає 55-98 %. Епідеміологічне стоматологічне обстеження студентів із захворюваннями порожнини рота є актуальною проблемою, оскільки дозволяє оцінити рівень стоматологічного здоров'я при плануванні профілактичних програм і прогнозуванні потреб у стоматологічній допомозі. Проведено клінічні огляди і анкетування 140 студентів 1-2 курсів у віці 17-20 років, що перебували на обліку в Київській міській студентській поліклініці. За нашими даними, тільки 10 % студентів мали інтактні зуби. Карієс зубів діагностований в 82 % випадків. Некаріозний процес спостерігали у 13 % студентів. Кровоточивість ясен різного ступеню інтенсивності спостерігалася у 67 % студентів. Проведене дослідження показало, що для студентства характерна висока поширеність та інтенсивність карієсу і некаріозних уражень зубів. Майже усі студенти потребують санації порожнини рота. Профілактика стоматологічних захворювань в урядових закладах може істотно підвищити рівень гігієнічних знань студентів і знизити поширеність карієсу, некаріозних захворювань і патології тканин пародонту.

Ключові слова: тверді тканини зубів, карієс, особи молодого віку.

Стаття є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри «Сучасний погляд на питання діагностики, профілактики та прогнозування основних стоматологічних захворювань в осіб молодого віку».

У нас все частіше з'являються повідомлення про підвищену сприйнятливості молодого організму (17-25 років) до впливу зовнішнього середовища, у тому числі до медико-біологічних, спадкових і соціальних чинників [1,4]. Студентство, через низку обставин, характеризується збільшенням загальної захворюваності, у тому числі і стоматологічної. Відзначається збільшення кількості стоматологічних захворювань в перші два роки навчання, та зменшення у наступні роки, внаслідок процесів адаптації до нових умов [1].

Особливістю стоматологічного статусу сучасної молоді є висока поширеність та інтенсивність ураження щелепно-лицевих тканин і органів: карієсу зубів, захворювань пародонту, слизової оболонки порожнини рота, наявності зубо-щелепних аномалій і деформацій, а також одночасний розвиток поєднаної патології. В період навчання на студентів впливають специфічні (емоційне навантаження, невідповідність до самостійної організації режиму праці, побуту,

харчування тощо) і неспецифічні (кліматичні, екологічні, поведінкові та ін.) чинники, на що вказують багато фахівців [2,8].

Ураження твердих тканин зубів каріозним процесом та їх пошкодження, не пов'язані з карієсом, складають більшість усіх стоматологічних захворювань. Поширеність карієсу у дорослого населення в світі досягає 98 %, при цьому в осіб молодого віку цей показник складає 55-98 % [9,10].

Проведений останніми роками моніторинг свідчить про дуже високий рівень стоматологічної захворюваності населення України, який значно перевищує аналогічні показники в країнах Європи. Поширеність карієсу тимчасових зубів у 6-річних дітей становить 87,9 % (в країнах Євросоюзу – 20 %) при інтенсивності ураження КПВз – 4,6; поширеність карієсу зубів постійного прикусу у 12-річних дітей – 72,3 % при інтенсивності ураження КПВз – 2,75 (в країнах Євросоюзу – 1,5). Простежується чітка тенденція до зростання захворюваності карієсом та захво-

рюваннями пародонту, і 99 % дорослих мають каріозні зуби [6].

Мета дослідження

Вивчення поширеності основних стоматологічних захворювань у студентів початкових курсів київських вишів та чинників, що впливають на їх виникнення і прогресування. Епідеміологічне стоматологічне обстеження студентів із захворюваннями порожнини рота є актуальною проблемою, оскільки дозволяє оцінити рівень стоматологічного здоров'я при плануванні профілактичних програм і прогнозуванні потреб у стоматологічній допомозі.

Матеріали і методи дослідження

Проведено клінічні огляди і анкетування 140 студентів 1-2 курсів у віці 17-20 років, що перебували на обліку в Київській міській студентській поліклініці. Вплив характеру харчування, режиму праці і відпочинку, фізичною активності і умов проживання на динаміку основних стоматологічних захворювань проводили на основі даних спеціально розробленої анкети. Анкета-опитувальник містила питання щодо способу життя студентів, харчових вподобань, вживання газованих чи негазованих напоїв, обізнаності з питань профілактики стоматологічних захворювань. Клінічний метод включав: опитування, огляд твердих тканин зубів з виявленням карієсу і його ускладнень, а також некаріозних уражень зубів (плямистість і гіпоплазія емалі, флюороз, клиновидні дефекти, ерозія емалі, підвищене стирання, підвищена чутливість зубів); визначення гігієнічного стану порожнини рота. Поширеність карієсу зубів визначалася у відсотках, а інтенсивність оцінювалася за індексом КПВз (каріозні, пломбовані, видалені зуби). Низьким рівень інтенсивності каріозного процесу вважали за наявності 8 уражених зубів, середнім – від 9 до 12 зубів, високим – більше 13 зубів на одного обстеженого. Для оцінки стоматологічного здоров'я студентів також використали папілярно-маргінально-альвеолярний індекс (РМА), індекс гігієни (ОHI-S), кількість секстантів пародонту з кровоточивістю при зондуванні ясенного сосочка. Проводилось фарбування зубів за допомогою розчину Шиллера-Писарева. Загальний стан здоров'я студентів і наявність у них хронічних захворювань вивчали за даними анамнезу.

Результати і обговорення

За нашими даними тільки 10 % студентів мали інтактні зуби. У них були відсутні пломби, не турбував зубний біль, не виявлено кровоточивості ясен і ортодонтичних відхилень. Інші студенти мали від 1 до 10 запломбованих зубів, у 24 % випадків відзначалася відсутність від одного до трьох зубів. Кровоточивість ясен різного ступеню

інтенсивності спостерігалася у 67 % студентів. Періодичний зубний біль відмітили у 75 % опитаних, з них тільки 50 % з цього приводу зверталися до стоматологів, інші терплять біль, приймають знеболюючі засоби.

Карієс зубів діагностований у 82 % випадків. Інтенсивність карієсу зубів склала 10,08 зуба в середньому по дослідженій групі. Із зубів, уражених карієсом, вогнищева демінералізація склала 3,2 % (30 зубів), поверхневий карієс 24,7 % (270 зубів), середній карієс 65 % (716 зубів) і глибокий карієс 7,1 % (76 зубів).

Виявлено, що студенти харчуються нерегулярно, на ходу, всухом'ятку, 1-2 рази на день, не користуються послугами їдальні. У раціоні переважають вуглеводи, оскільки за їх рахунок легше поповнити енергетичні витрати. Встановлено значні порушення в забезпеченості студентів основними макро- і мікронутрієнтами: виражений елементний дисбаланс, вітамінна недостатність, незбалансованість складу раціону. Виявлений негативний взаємозв'язок між рівнем резистентності до карієсу зубів і чинниками карієсогенної дієти і позитивний - з чинниками карієсорезистентного харчування. Студенти з високою стійкістю до карієсу щодня споживали менше простих вуглеводів, ніж студенти з карієсом. Харчовими чинниками карієсорезистентності визнано молочні продукти, а також свіжі овочі і фрукти, що сприяють мінералізації зубів і самоочищенню порожнини рота.

Більшість опитаних вживають газовані та енергетичні напої, пиво, газовану мінеральну воду. У студентів, що регулярно вживали напій «Coca-Cola» встановлено яскраве зафарбовування емалі барвником внаслідок її демінералізації (у 100 % випадків) та порушення герметизму пломб (у 50 % випадків), що свідчить про високу агресивність напою щодо впливу на тверді тканини зуба. При вживанні енергетичних напоїв і пива також у 100 % випадків виявлене яскраве фарбування емалі барвником внаслідок її демінералізації, а порушення герметизму пломб встановлено у 10 %. За даними літератури, рівень рН даних напоїв такий, що їх щоденне вживання призводить до ерозії зуба і подальшого руйнування зубної структури через дію кислоти [3]. Негативного впливу мінеральної води не виявлено.

З 98 пацієнтів з карієсом 67 студентів (45 хлопців і 22 дівчини) палять. У студентів, що палять, значення КПВз були вищі, ніж у студентів, що не палять: $7,03 \pm 0,03$ і $5,02 \pm 0,02$, відповідно. У некурящих індекс гігієни склав $0,9 \pm 0,02$ бали, у студентів, що палять, він був значно гірший – $2,4 \pm 0,01$ бали. Індекс РМА у студентів, що палять, був достовірно вищим, ніж у некурящих: $34,5 \pm 0,3$ і $18,3 \pm 0,2$ %, відповідно. Таким чином, паління по-

гіршує стоматологічне здоров'я молоді.

Усі студенти відмітили зменшення тривалості сну і погіршення його якості, значне збільшення інтенсивності розумової праці (особливо на першому курсі), появу стомлюваності. Рухова активність у більшості респондентів збільшилася, проте час для зайняття спортом зменшився; 72,5 % опитуваних відмічають погіршення самопочуття, появу нових і загострення наявних соматичних захворювань. Побутові умови проживання погіршали у 55,0 % студентів (переважно проживаючих у гуртожитках). Як можна бачити, наведені фактори істотним чином впливають на збільшення ураженості зубів карієсом. Наростання інтенсивності карієсу зубів відмічене як у студентів, уражених карієсом до вступу до вузу, так у студентів, в яких карієсу зубів не було.

Некаріозні ураження зубів є найбільш поширеною після карієсу групою захворювань. Частота некаріозних уражень зубів коливається в межах 6-14 % [10]. Некаріозний процес спостерігали у 13 % студентів. Були виявлені: гіпоплазія (4 %), флюороз (3 %), патологічне стирання зубів (2 %) і травми зубів (4 %). У всіх обстежених були відмічені плямиста і штрихова форми флюорозу.

Усі студенти відмітили, що головним в профілактиці стоматологічних захворювань є гігієна порожнини рота. На питання про частоту чищення зубів 65 % студентів відмітили, що чистять зуби 2 рази на день, 15% – 3 рази на день, 17% – 1 раз на день, 3% – не щодня. Обов'язкового правила чистити зуби після сніданку дотримуються 36 % студентів. Чистять зуби тільки до сніданку – 56 %. Чистять зуби до і після сніданку – 6 % респондентів. Взагалі не чистять зуби вранці 2 % студентів. Про важливість чищення зубів протягом не менше трьох хвилин, що необхідно для видалення зубного нальоту, обізнані 47 % студентів.

При виборі зубної пасти на вміст фтору звертали увагу тільки 30 % опитаних, 25 % студентів віддавали перевагу зубним пастам з кальцієм, інші 45 % у питанні вибору зубної пасти спиралися на її вартість і виробника (вітчизняна або імпортна).

Правила своєчасної заміни зубної щітки (не рідше за 1 разу в 3 місяці) дотримуються 65 % студентів, 29 % міняють зубну щітку 2 рази на рік і 6 % – роблять це ще рідше. Багатьом студентам відомо, що використання зубних щіток і зубних паст не забезпечує очищення важкодоступних поверхонь зубів, тому треба використати

флоси, зубочистки та інші інтердентальні засоби. Проте, флоси і зубочистки використовуються лише 19 % студентів, нерегулярно в міру необхідності. Іригатори і електрощітки використовують 5 % студентів, у деяких студентів вони викликають неприємні відчуття.

Висновки

Проведене дослідження показало, що для студентства характерна висока поширеність та інтенсивність карієсу і некаріозних уражень зубів. Майже усі студенти потребують санації порожнини рота.

Значна частина студентів недооцінює необхідність проведення профілактичних заходів і не володіє правилами догляду за порожниною рота. Профілактика стоматологічних захворювань в учбових закладах може істотно підвищити рівень гігієнічних знань студентів і знизити поширеність карієсу, некаріозних захворювань і патології тканин пародонту. Слід посилити загальновідомі карієс-профілактичні заходи і по можливості усувати вплив несприятливих поведінкових, соціальних, психологічних і медико-біологічних чинників.

Література

1. Беляева А. В. Распространенность кариеса у студентов и его профилактика / А. В. Беляева, Х. Б. Юнусов, И. Ю. Лялина // Актуальные проблемы биологической и химической экологии : сб. материалов 5 междунар. науч.-практ. конф., 21-23 нояб. 2016 г. – М., 2016. – С. 192–196.
2. Казакова Р. В. Вивчення стоматологічного статусу та факторів ризику виникнення стоматологічних захворювань у студентської молоді міста Ужгород / Р. В. Казакова, Л. М. Білищук, В. С. Мельник [та ін.] // Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Сер. Медицина. – 2014. – Вип. 2. – С. 170–172.
3. Гетман Н. В. Влияние газированных напитков на состояние зубов и пломб / Н. В. Гетман // Современ. стоматология. – 2007. – № 4. – С. 68–71.
4. Зубченко С. О. Досвід вивчення стану здоров'я і показників якості життя студентської молоді / С. О. Зубченко // Вісн. наук. досліджень. – 2011. – № 3. – С. 30–34.
5. Кречотень О. М. Особливості стану здоров'я сучасної студентської молоді вищих навчальних закладів / О. М. Кречотень // Вісн. наук. досліджень. – 2007. – № 2. – С. 11–12.
6. Павленко О. В. Шляхи реформування системи надання стоматологічної допомоги населенню України. Дискусія / О. В. Павленко, О. М. Вахненко // Современ. стоматология. – 2013. – № 4. – С. 180–184.
7. Смоляр Н. І. Клінічні прояви та диференційно-діагностичні критерії некаріозних уражень зубів / Н. І. Смоляр, Е. В. Безвуско // Профілактична та дитяча стоматология. – 2013. – № 1. – С. 24–28.
8. Торшин В. И. Особенности состояния полости рта у студентов из различных регионов мира / В. И. Торшин, Р. С. Просветов, И. Б. Алчинова // Технологии живых систем. – 2012. – № 4. – С. 3–8.
9. Kassebaum N. J. Global burden of untreated caries: a systematic review and metaregression / N. J. Kassebaum, E. Bernabé, M. Dahiya [et al.] // J. Dent. Res. – 2015. – Vol. 94, N 5. – P. 650–658.
10. Richards D. Oral diseases affect some 3.9 billion people / D. Richards // Evid. Based Dent. – 2013. – Vol. 14, N 2. – P. 35–40.

Реферат

РАСПРОСТРАНЕННОСТЬ ЗАБОЛЕВАНИЙ ТВЕРДЫХ ТКАНЕЙ ЗУБОВ У ЛИЦ МОЛОДОГО ВОЗРАСТА

Турянская Н.И.

Ключевые слова: твердые ткани зубов, кариес, лица молодого возраста.

Студенчество, в силу ряда причин, характеризуется увеличением общей заболеваемости, в том числе и стоматологической. Распространенность кариеса у взрослого населения в мире достигает 98%, при этом у лиц молодого возраста этот показатель составляет 55-98%. Эпидемиологическое стоматологическое обследование студентов с заболеваниями полости рта является актуальной проблемой, поскольку позволяет оценить уровень стоматологического здоровья при планировании профилактических программ и прогнозировании потребностей в стоматологической помощи. Проведены клинические осмотры и анкетирования 140 студентов 1-2 курсов в возрасте 17-20 лет, состоящих на учете в Киевской городской студенческой поликлинике. По нашим данным только 10% студентов имели интактные зубы. Кариес зубов диагностирован в 82% случаев. Некариозный процесс наблюдали у 13% студентов. Кровоточивость десен различной степени интенсивности наблюдалась у 67% студентов. Проведенное исследование показало, что для студенчества характерна высокая распространенность и интенсивность кариеса и некариозных поражений зубов. Почти все студенты требуют санации полости рта. Профилактика стоматологических заболеваний в учебных заведениях может существенно повысить уровень гигиенических знаний студентов и снизить распространенность кариеса, некариозных заболеваний и патологии тканей пародонта.

Summary

PREVALENCE OF HARD DENTAL TISSUE DISEASES IN ADOLESCENTS

Turyanskaya N.I.

Key words: prevalence rate, lesions of hard dental tissues, adolescents, caries, diagnosis, prevention.

Students, for a number of reasons, are observed to show an increase in the overall morbidity rate, and dental diseases are not an exception. The prevalence of caries in the adult population worldwide reaches 98%, while in young people this figure is 55-98% [9, 10]. Epidemiological dental examination of students with oral diseases is an pressing issue, as it enables to assess the level of dental health in planning preventive programs and forecasting the needs for dental care. Clinical examinations and polling included 140 undergraduate and postgraduate students aged 17-20 years who were enrolled to the Kyiv Municipal Student Polyclinic. According to our data, only 10% of students had intact teeth. Dental caries is diagnosed in 82% of cases. A non-carious process was observed in 13% of the students. Gum bleeding of varying intensity was observed in 67% of the students. The study showed that the students demonstrate a high prevalence and intensity of caries and non-carious lesions of the teeth. Almost all the students require sanitation of the oral cavity. Prevention of dental diseases in educational institutions can significantly improve the level of hygienic knowledge of students and reduce the prevalence of caries, non-carious diseases and pathology of periodontal tissues.